

ელენე მექმარიაშვილი
თეიმურაზ პაპასქირი
მურმან პაპაშვილი
რუსუდან დაუშვილი

ოთარ ჯანელიძე
აკოლონ თაბუაშვილი
თამარ ხატიაშვილი
მარეხ კავთიაშვილი

ისტორია 8

მოსწავლის წიგნი

გრიფი მიენიჭა 2012 წელს საქართველოს განათლებისა
და მეცნიერების სამინისტროს სსიპ განათლების
ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ

გამომცემლობა „კალიო“

ელენე მეძმარიაშვილი, თეიმურაზ პაპასქირი, მურმან პაპაშვილი, რუსუდან დაუშვილი
ოთარ ჯანელიძე, აპოლონ თაბუაშვილი, თამარ ხატიაშვილი, მარეხ კავთიაშვილი

ისტორია 8

მოსწავლის ნიგნი

ავტორთა ჯგუფის ხელმძღვანელი
და მთავარი რედაქტორი ელენე მეძმარიაშვილი

რედაქტორი თეიმურაზ პაპასქირი

ნიგნზე მუშაობდნენ:

ელენე მეძმარიაშვილი
თეიმურაზ პაპასქირი
მურმან პაპაშვილი
რუსუდან დაუშვილი
ოთარ ჯანელიძე
აპოლონ თაბუაშვილი
თამარ ხატიაშვილი
მარეხ კავთიაშვილი (მეთოდისტი)
ლიანა გიორგობიანი (მეთოდისტი)
ნანა ირემაშვილი (მეთოდისტი)

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
- Bibliothek -

2012/4527

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა ნანა ესართია

© ელენე მეძმარიაშვილი, თეიმურაზ პაპასქირი, მურმან პაპაშვილი,
რუსუდან დაუშვილი, ოთარ ჯანელიძე, აპოლონ თაბუაშვილი,
თამარ ხატიაშვილი, მარეხ კავთიაშვილი, 2012

© გამომცემლობა „კლიო“, 2012

ყველა უფლება დაცულია

Elene Medzmariashvili, Teimuraz Papaskiri, Murman Papashvili, Rusudan Daushvili
Otar Janelidze, Apolon Tabuashvili, Tamar Khatiaashvili, Marekh Kavtiashvili

HISTORY

8th Grade Textbook

ISBN 978-9941-415-87-6

გამომცემლობა „კლიო“
ალმაშენებლის გამზირი 181,
თბილისი, 0112, საქართველო
ტელ.: (995 32) 234 04 30
E-mail: book@klio.ge
http://www.klio.ge

დაბეჭდილია შპს „მეპ“-ში, თბილისი, კოსტავას ქ. 68, ტელ.: 2409447

GE

H-28

(1,2012)8

შინაპრსი

შესავალი

1. ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები.....6
2. ადამიანის უფლებათა თაობები და კლასიფიკაცია.....9
3. კანონის უზენაესობა და კონსტიტუცია 11
4. საზოგადოება და კონფლიქტის ტიპოლოგია ... 14

პარტი I კონფლიქტები უკანასკნელ დროიდან XX საუკუნეში

თავი I. პოლიტიკური კონფლიქტები კვალ მსოფლიოში

- 1.1. კონფლიქტები შუამდინარეთში 18
- 1.2. ძველი ეგვიპტელების ომები.....20
- 1.3. ასურეთის ომები24
- 1.4. ბერძენ-სპარსელთა ომები (ძვ.წ. 500-449)..27
- 1.5. ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობები...30
- 1.6. რომი და კართაგენი33

თავი II. დაპირისპირებები

ახლო აღმოსავლეთში.....36

- 2.1. ბიზანტიისა და სასანიანთა ირანის დაპირისპირება VI-VII საუკუნეებში.....36
 - 2.2. არაბთა სახალიფო და მისი დაპყრობები40
 - 2.3. თურქ-სელჩუკები და ახლო აღმოსავლეთი. მანასკერტის ბრძოლა44
 - 2.4. ჯვაროსნული ომების დასაწყისი47
 - 2.5. ჯვაროსნული ომები და მათი შედეგები.....50
 - 2.6. ოსმალთა იმპერია და ბიზანტიის იმპერიის დაცემა.....54
- I შემაჯამებელი.....58

თავი III. კონფლიქტები ევროპაში.....60

- 3.1. ქალაქების ბრძოლა თავისუფლებისათვის შუა საუკუნეების ევროპაში.....60
- 3.2. კონფლიქტები ეკლესიასა და სახელმწიფოს შორის.....62
- 3.3. კონფლიქტები XVI საუკუნის მეორე ნახევრისა და XVII საუკუნის დასაწყისის ევროპაში66
- 3.4. ოცდაათწლიანი ომი (1618-1648)70
- 3.5. ინგლისი - რევოლუცია თუ სამოქალაქო ომი74
- 3.6. საფრანგეთის რევოლუცია77

- 3.7. საფრანგეთი: რესპუბლიკიდან იმპერიამდე ..81
- 3.8. ნაპოლეონ ბონაპარტის ომები83
- 3.9. ნაპოლეონის ომების დასასრული.....86
- 3.10. გერმანიის გაერთიანება და წინააღმდეგობები ევროპაში XIX საუკუნეში 89

თავი IV. კონფლიქტები

ამერიკის ტერიტორიაზე.....92

- 4.1. კორტესისა და პისაროს ლაშქრობები.....92
 - 4.2. ინგლისის ამერიკული კოლონიების ომი დამოუკიდებლობისათვის95
 - 4.3. სამოქალაქო ომი აშშ-ში98
 - 4.4. ბრძოლა სამხრეთ ამერიკის განთავისუფლებისთვის. სან მარტინი და ბოლივარი 102
- II შემაჯამებელი..... 106

პარტი II კონფლიქტები XX საუკუნეში

თავი V. მსოფლიო ომები 110

- 5.1. პირველი მსოფლიო ომი: ომის მიზეზები 110
- 5.2. პირველი მსოფლიო ომის დასასრული და ომის შედეგები 113
- 5.3. თებერვლის რევოლუცია, ოქტომბრის გადატრიალება და სამოქალაქო ომი რუსეთში 116
- 5.4. მეორე მსოფლიო ომი: მიზეზები და დასაწყისი 119
- 5.5. მეორე მსოფლიო ომის დასასრული 123
- 5.6. მეორე მსოფლიო ომის შედეგები..... 125
- 5.7. საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის საფუძვლები..... 127

თავი VI. პოლიტიკური კონფლიქტები

მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ..... 130

- 6.1. ცივი ომი 130
- 6.2. ვიეტნამის ომი 134
- 6.3. ავღანეთის ომი 138
- 6.4. ისრაელი და არაბული სამყარო 140

თავი VII. კონფლიქტების მშვიდობიანი

გადაჭრის მანქანები..... 144

- 7.1. არაძალადობრიობა - კონფლიქტების მოგვარების მშვიდობიანი გზა. მაჰათმა განდი 144
- 7.2. მარტინ ლუთერ კინგი და აფროამერიკელების ბრძოლა სამოქალაქო უფლებებისათვის 147

7.3. XX საუკუნის 80-იანი წლების მინურულის „ხავერდოვანი რევოლუციები“ აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში.....	150
III შემავჯამებელი.....	154

პარტი III პოლიტიკური რეჟიმები

თავი VIII. დემოკრატია	158
8.1. რა არის დემოკრატია?.....	158
8.2. პოლიტიკური რეჟიმები	161
8.3. საფრანგეთი დიდი რევოლუციიდან მეხუთე რესპუბლიკამდე	164
8.4. „მეიძის რესტავრაცია“ იაპონიაში.....	168
8.5. ათათურქის რეფორმები თურქეთში	171
თავი IX. ტოტალიტარიზმი	175
9.1. ფრანკოს მმართველობა ესპანეთში	175
9.2. მუსოლინის მმართველობა იტალიაში	178
9.3. ჰიტლერის მმართველობა გერმანიაში	182
9.4. ნაცისტური იდეოლოგია	185
9.5. სტალინის მმართველობა საბჭოთა კავშირში	188

პარტი IV კონფლიქტები კავკასიასა და მოსტოსონიალისტურ სამყაროში

თავი X. რუსეთი და კავკასია	194
10.1. კავკასია (ისტორიულ-გეოგრაფიული და ეთნოგრაფიული მიმოხილვა).....	194
10.2. სამხრეთ კავკასიის დაპყრობა რუსეთის მიერ	198
10.3. კავკასიის ომი და მისი შედეგები	201

თავი XI. ეთნიკურ-პოლიტიკური კონფლიქტები საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ.....

11.1. ეთნიკურ-პოლიტიკური კონფლიქტები ყოფილ იუგოსლავიაში. იუგოსლავიის დაშლა.....	205
11.2. საბჭოთა კავშირის დაშლა	208
11.3. სეპარატიზმი და პოლიტიკური კონფლიქტები პოსტსაბჭოთა სივრცეში (დნესტრისპირეთი, ჩეჩნეთი).....	210
11.4. რეგიონული კონფლიქტები საქართველოში. რუსეთის გამოუცხადებელი ომი	212
11.5. რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომი	216
IV შემავჯამებელი	220

პარტი V ვაჭრობა და კომუნიკაციის სახეები

თავი XII. ვაჭრობა და მოგზაურობა	224
12.1. ვაჭრობა და საბანკო საქმე შუა საუკუნეებში. 224	
12.2. შორეული მოგზაურობების დასაწყისი	226
12.3. ახალი სავაჭრო გზებისა და მიწების ძიებაში	229
12.4. დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენები	232
12.5. ძველი ქართველი მოგზაურები.....	236
12.6. ბაზარი და ბიზნესი	240

თავი XIII. კომუნიკაცია	242
13.1. დამწერლობის წარმოშობა და მისი სახეები. სიტყვიერი კომუნიკაცია.....	242
13.2. წიგნი როგორც ინფორმაციის გადაცემის საშუალება	246
13.3. ძველი და თანამედროვე საკომუნიკაციო საშუალებები.....	249
13.4. მასმედია როგორც კომუნიკაციის საშუალება.....	252
13.5. ტრანსპორტის ისტორია	254

პარტი V რელიგია, კულტურა, სპორტი

თავი XIV. მსოფლიოს რელიგიები	260
14.1. რელიგიური სისტემების კლასიფიკაცია ..260	
14.2. ქრისტიანობა და მისი მიმართულებები.....	263
14.3. ბუდიზმი და ისლამი.....	265

თავი XV. საზოგადოება და კულტურა	268
15.1. საგმირო ეპოსი	268
15.2. ეტიკეტი და რაინდთა კოდექსი.....	270
15.3. ჰერალდიკა წარსულში	274
15.4. თანამედროვე სიმბოლოები.....	277
15.5. არქიტექტურული ძეგლები – სიმბოლოები	279
15.6. მსოფლიო ხელოვნების შედეგები	283

თავი XVI. განათლება და სპორტი	286
16.1. სწავლა-განათლების როლი და მნიშვნელობა ძველად	286
16.2. უმაღლესი განათლების უმნიშვნელოვანესი კერები შუა საუკუნეებში	290
16.3. თანამედროვე განათლების სისტემები.....	293
16.4. სპორტის წარმოშობა. ოლიმპიადები.....	296
16.5. ძველი ქართული თამაშობები	299
V შემავჯამებელი	302
ქრონოლოგიური ცხრილი.....	303

რუკების საძიებელი

1. ეგვიპტის ტერიტორიის გაფართოება ძვ.წ. 2000-1100 წწ.....	21
2. ახალასურული ეპოქის ასურეთის იმპერია.....	26
3. ბერძენ-სპარსელთა ომები ძვ.წ. 490-479 წწ.	27
4. ალექსანდრე მაკედონელის ლაშქრობა.....	30
5. პუნიკური ომები.....	34
6. არაბთა დაპყრობები.....	41
7. სელჩუკთა იმპერია.....	45
8. ჯვაროსნული ლაშქრობები.....	48
9. ლათინთა იმპერია და მისი მეზობლები XIII საუკუნის დასაწყისისთვის.....	52
10. ოსმალთა იმპერიის დაპყრობები (1300-1699).....	54
11. ევროპა XVI ს. 80-იან წლებში.....	66
12. დიდი არმადის მარშრუტი.....	69
13. ევროპა ვესტფალიის ზავის შემდეგ, 1648 წ.....	72
14. ნაპოლეონის იმპერია, 1799-1812 წწ.	83
15. გერმანიის გაერთიანება.....	89
16. ლათინური ამერიკა.....	92
17. ინგლისის ამერიკული კოლონიები 1763 წელს.....	95
18. მონობა ამერიკის შეერთებულ შტატებში (1860 წლისთვის).....	98
19. ლათინური ამერიკა 1800 წლისთვის.....	102
20. ლათინური ამერიკა 1830 წლისთვის.....	102
21. ევროპა 1914 წლისათვის.....	110
22. პირველი მსოფლიო ომი. დასავლეთის ფრონტი.....	112
23. ევროპა 1922 წელს.....	114
24. მეორე მსოფლიო ომი ევროპაში, 1939-1945 წწ.	120
25. დაყოფილი მსოფლიო.....	131
26. „რკინის ფარდით“ გაყოფილი ევროპა.....	131
27. ვიეტნამის ომი – 1968 წლის ვიეტნამელთა ერთდროული შეტევა.....	135
28. ისრაელი 1948 წლის ომამდე და ომის შემდეგ.....	140
29. ისრაელი ექვსდღიანი ომის შემდეგ.....	142
30. ინდოეთის გაყოფა.....	146
31. ევროპა XX საუკუნის 30-იან წლებში.....	161
32. ახლო აღმოსავლეთი პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ.....	171
33. კავკასია.....	194
34. თანამედროვე კავკასიის პოლიტიკური რუკა.....	196
35. ყოფილი იუგოსლავია.....	205
36. დნესტრისპირეთის კონფლიქტი.....	210
37. სეპარატისტული რეგიონები საქართველოში.....	212
38. რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომი.....	217
39. დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენები.....	232
40. რელიგიები მსოფლიოში.....	261
41. ნერა-კითხვის მცოდნეთა რაოდენობა მსოფლიოში, 2011 წ.	294